

Dodatek č. 2 k ŠVP ZV od 1. 9. 2016
(platnost dodatku č. 2 od 1. 9. 2018)

Název školního vzdělávacího programu: Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání od 1. 9. 2016

Škola: Základní škola a Mateřská škola Strážek, příspěvková organizace

Ředitelka školy: Mgr. Anna Knoflíčková

Platnost dodatku č. 2: od 1. 9. 2018

Dodatek č. 2 od 1. 9. 2018 k ŠVP ZV platného od 1. 9. 2016 byl projednán pedagogickou radou dne 30. 8. 2018 a zapsán pod č. j. ZŠaMŠ/33/2018/KN. Školská rada schválila dne 27. 8. 2018.

Tímto dodatkem se doplňuje Školní vzdělávací program ŠVP ZV od 1. 9. 2016 o předmět Etická výchova, doplňující vzdělávací obor.

Zařazení předmětu Etická výchova je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV). Do RVP ZV se zařazují Doplňující vzdělávací obory, které nejsou povinnou součástí základního vzdělávání, **jeho vzdělávací obsah pouze doplňují a rozšiřují**. Doplňující vzdělávací obory je možné využít pro všechny nebo jen pro některé žáky jako povinný nebo volitelný vzdělávací obsah. Očekávané výstupy uvedené v Doplňujících vzdělávacích oborech nestanovují závaznou úroveň a jsou pouze doporučené pro formulování výstupů v učebních osnovách v ŠVP. Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření není v RVP ZV proto stanovena.

Vzdělávací obor Etická výchova se vyučuje pouze na 2. stupni, je zařazen jako volitelný předmět. Vzdělávací obor Etická výchova se vyučuje v kmenových třídách, dle potřeby ve specializovaných učebnách (informatiky, či v terénu...).

Název vyučovacího předmětu: Etická výchova

Cílem etické výchovy je osobnost morálně vyzrálého člověka, který se vyznačuje komunikativností, kreativitou, zdravým sebevědomím, schopností orientovat se v životě, hledat a nacházet svou identitu.

Etická výchova vytváří pozitivní klima na škole, funguje jako účinný systém primární prevence rizikového chování, pedagogům pomáhá v osvojení účinného výchovného stylu, nabízí široké spektrum metod práce, učí práci s kolektivem třídy, vytváření atmosféry spolupráce a přátelství, výchovného společenství. Podporuje spolupráci rodičů a školy, otevřenost a dialog.

Obsahové, časové a organizační vymezení:

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah doplňujícího vzdělávacího oboru **Etická výchova** tvoří následující témata:

1. Mezilidské vztahy a komunikace.
2. Důstojnost lidské osoby. Pozitivní hodnocení sebe.
3. Pozitivní hodnocení druhých.
4. Kreativita a iniciativa. Řešení problémů a úkolů. Přijetí vlastního a společného rozhodnutí.
5. Komunikace citů.
6. Interpersonální a sociální empatie.
7. Asertivita. Zvládnutí agresivity a soutěživosti. Sebeovládání. Řešení konfliktů.
8. Reálné a zobrazené vzory.
9. Prosociální chování v osobních vztazích. Pomoc, darování, dělení se, spolupráce, přátelství.
10. Prosociální chování ve veřejném životě. Solidarita a sociální problémy.

Na deset základních témat navazuje šest aplikačních témat, mezi která patří:

Etické hodnoty

Sexuální zdraví

Rodinný život

Duchovní rozměr člověka

Ekonomické hodnoty

Ochrana přírody a životního prostředí

Hledání pravdy a dobra jako součást přirozenosti člověka

Vzdělávací obor umožňuje zároveň rozvíjet čtenářskou gramotnost – porozumění textům, posouzení spolehlivosti a platnosti informací a jejich využití v životě.

Etická výchova vytváří celou řadu mezipředmětových vztahů. Ve vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura navazuje Etická výchova na učivo naslouchání, mluvený projev, písemný projev a tvořivé činnosti s literárním textem a ve vzdělávacím oboru Cizí jazyk na učivo pravidla komunikace v běžných každodenních situacích. Ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět navazuje na učivo domov, škola, rodina, soužití lidí, chování lidí, základní globální problémy, ohleduplné chování k přírodě, ochrana přírody, partnerství, rodičovství a základy sexuální výchovy. Ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství navazuje na učivo naše škola, obec, region, kraj, lidská setkání, vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití, podobnost a odlišnost lidí, osobní rozvoj, vnitřní svět člověka a lidská práva. Ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda ve vzdělávacím oboru Přírodopis navazuje na učivo životní styl a ochrana přírody a životního prostředí. Ve vzdělávací oblasti Člověk a kultura ve vzdělávacím oboru Výtvarná výchova navazuje na učivo prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností a ověřování komunikačních účinků. Ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví ve vzdělávacím oboru Výchova ke zdraví navazuje na učivo vztahy mezi lidmi a formy soužití, změny v životě člověka a jejich reflexe, zdravý způsob života a péče o zdraví, rizika ohrožující zdraví a jejich prevence a osobnostní a sociální rozvoj. Z průřezových témat navazuje především na vzdělávací obsah osobnostní a sociální výchovy, multikulturní výchovy, environmentální výchovy a mediální výchovy.

Etická výchova žáka vede především: k navázání a udržování uspokojivých vztahů, k vytvoření si pravdivé představy o sobě samém, k tvořivému řešení každodenních problémů, k formulaci svých názorů a postojů na základě vlastního úsudku s využitím poznatků z diskuse

s druhými, ke kritickému vnímání vlivu vzorů při vytváření vlastního světonázoru, k pochopení základních environmentálních a ekologických problémů a souvislostí moderního světa.

Doplňující vzdělávací obor Etická výchova u žáka rozvíjí: sociální dovednosti, které jsou zaměřeny nejen na vlastní prospěch, ale také na prospěch jiných lidí a celé společnosti, na samostatné pozorování s následným kritickým posouzením a vyvozením závěrů pro praktický život, samostatnost při hledání vhodných způsobů řešení problémů, správné způsoby komunikace, respekt k hodnotám, názorům a přesvědčení jiných lidí, schopnost vcítit se do situací ostatních lidí, pozitivní představu o sobě samém a schopnost účinné spolupráce. Hlavním důvodem pro zařazení Etické výchovy do RVP ZV je skutečnost, že v naší školské soustavě chybí předmět, který by systematicky rozvíjel mravní stránku osobnosti žáků. Důležitost a aktuálnost tohoto kroku podporují i zkušenosti z většiny zemí OECD, ve kterých je předmět s podobným obsahem zařazen do vzdělávacího systému. Vzdělávání je založeno na zásadách svobodného šíření poznatků, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání (§ 2, odst. 1, písm. e) školského zákona).

Výchovné a vzdělávací strategie:

Výchovné a vzdělávací strategie, které v tomto oboru směřují k utváření klíčových kompetencí:

Učitel vede žáka k:

Kompetence k učení

- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy

Kompetence k řešení problémů

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů hodnotí

Kompetence komunikativní

- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanské

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vejit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

Kompetence pracovní

- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání, od 1. 9. 2016

Předmět: Etická výchova

Ročník: 6., 7., 8., 9.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY	OČEKÁVANÉ VÝSTUPY ŠKOLNÍ	UČIVO	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA Mezipředmětové souvislosti
komunikuje otevřeně, pravdivě, s porozuměním pro potřeby druhých a přiměřeně situaci	DV: dodržuje zásady verbální komunikace	komunikace, otevřená komunikace, dialog, komunikační chyby	OSV 8 ČJL
respektuje velikost a důstojnost lidské osoby, objevuje vlastní jedinečnost a identitu a vytváří si zdravé sebevědomí	DV: oceňuje význam lidských práv, svobody a rovnosti pro život v demokratické společnosti DV: přijímá důstojnost každé lidské osoby DV: utváří svou osobnost a identitu v partnerském vztahu vůči ostatním lidem	důstojnost a identita lidské osoby, úcta k lidské osobě, lidská práva, svoboda, rovnost, jedinečnost a identita člověka, hodnotová orientace, mravní zásady	VMEGS 3 VOB
analyzuje a aplikuje empatii v kolektivu	DV: aktivně naslouchá druhému v kolektivu DV: Snaží se vcítit do pocitů druhého, reaguje empaticky	empatie, aktivní naslouchání, přijetí druhého jako rovnocenného partnera	OSV 7 VV
nahrazuje agresivní a pasivní chování asertivním chováním, neagresivním způsobem obhajuje svá práva	DV: přijímá konstruktivní kritiku a je jí také sám schopen DV: ve společné diskuzi přijímá názory ostatních, současně se však nebojí také prezentovat názor svůj	asertivní chování, kompromis, řešení konfliktů, konstruktivní kritika, fair play, ochota ke spolupráci, přátelství	OSV 9
rozlišuje manipulační působení médií a identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory	DV: kriticky přistupuje k působení médií DV: rozlišuje mezi realitou a pseudorealitou DV: analyzuje manipulativní chování v médiích i ve svém okolí	manipulace a obrana před ní, kritické myšlení, média a jejich úloha ve společnosti, kritický přístup k působení médií, pozitivní vzory versus pochybné idoly, vliv zobrazených vzorů a vhodné literární prameny, nabídka pozitivních	MV 1, 4, 5

	DV: záměrně si vybírá pozitivní prosociální vzory pro svůj život a jednání	vzorů v médiích	
spolupracuje i v obtížných sociálních situacích	DV: soucítí s ostatními lidmi, v rámci svých možností se aktivně angažuje a pomáhá ostatním lidem, a to i v obtížných sociálních situacích	iniciativa a aktivní prosociálnost, pomoc neznámému člověku, veřejná osobní angažovanost, odpuštění druhému člověku	
je vnímavý k sociálním problémům, v kontextu své situace a svých možností přispívá k jejich řešení	DV: buduje si pozitivní vztah ke všem lidem, včetně menšin a diverzit DV: analyzuje situaci zemí třetího světa, pokusí se navrhnout možnosti řešení jejich problémů a vzájemné pomoci	bída světa, informovanost o situaci zemí třetího světa, vztah k menšinám, využití prosociálnosti v multikulturní společnosti, pozitivní vztah k diverzitám	MKV 2, 3
analyzuje etické aspekty různých životních situací	DV: definuje základní etické pojmy DV: oceňuje nezastupitelný význam životního prostředí pro lidský život DV: zdůvodní význam hledání a nacházení smyslu života pro utváření své osoby a pro utváření prosociálních vztahů s druhými lidmi	etické hodnoty, zdroje etiky, osobní odpovědnost, smysl života, aplikace mravních zásad a hodnot, ctnosti, svědomí a jeho rozvoj, rodina, práce, ochrana životního prostředí, současné etické problémy	OSV 10, 11 EV 2, 3, 4 PŘ
rozhoduje se uvážlivě a vhodně v každodenních situacích a nevyhýbá se řešení osobních problémů	DV: rozhoduje se uvážlivě a vhodně v každodenních situacích DV: oceňuje jedinečnost lidské osoby, nepodléhá konformnímu působení společnosti, naopak se projevuje autonomně a utváří si vlastní vnitřní pravidla	smysl a cíl mého života, postoje, zodpovědný život, mé schopnosti a společnost, zdravý způsob života, autonomie a konformita	VkZ
aplikuje postoje a způsobilosti, které rozvíjejí mezilidské vztah	DV: osvojuje si asertivní techniky a dovednosti DV: záměrně buduje přátelský vztah k druhým lidem, včetně autorit	mezilidské vztahy, vztah k autoritě, řešení konfliktu, asertivní chování	OSV 7